

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV — No. 5.

31 Ianuarie 1899.

PRIGONIREA TINERIMEI DE PESTE MUNȚI

Tribuna din Sibiu primește știre dela Oradea-Mare, că cei șapte-spre-zece Studenți în drept, cari s'au declarat solidari cu colegul lor, Lucian Bolcaș, au fost excluși de la facultatea de drept din Oradea-Mare, pentru tot-d'auna.

Precum a început-o, așa trebuie să procedeze guvernul maghiar mai departe, căci o infamie naște pe alta.

Un guvern trebuie să fie smintit, ca să introducă în ziua de azi asemenea măsuri de prigoană ce amintesc, în partea lor morală sau mai bine zis *imorală*, închisă-tiunea spaniolă

Departa va ajunge Statul maghiar cu această politică de *va banque!*

Astfel de violențe nu comit guvernele decât în epoce de vertiginoasă decadență politică. Și în adevăr pe panta decadenței se găsește Statul maghiar. Cei ce cu violentări și bașibuzucii vor să conserve situațiunea, de violențe își vor sparge capetele lor. Căci nu trece cine-va cu capul nevătămat prin pereți.

Tinerii Studenți de la Oradea-Mare sa fie siguri de simpatia tuturor Românilor și să se mîngăie cu gîndul, că sunt fii ai unui popor martir. Suferințele lor și ale altora îngrașă pămîntul patriei și-l fac să rodească *libertatea*.

În vicisitudinile acestea ale vieții lor, tinerii să-și păstreze idealitatea gîndurilor și

sentimentelor lor și, suntem siguri, vor ajunge să-și vază odată, în desrobirea națiunii, resplătite chinurile tinerețelor lor.

* * *

Iar voi, studenți universitari din România liberă, voi cari nu puteți cunoaște aceste chinuri decât din auzite și cetite, pentru că o mare generație de patrioți v'a creat puțința de a vă mișca liberi în o liberă patrie, voi aveți acum datoria de a mișca și pietrele din această țară, ca să se afle și să se știe în toată lumea, că pînă și fii poporului român de peste munți sunt loviți și striviți de fanatismul orb al unei horde sălbatice.

Șapte-sprezece și cu Bolcaș opt-sprezece studenți români dela Oradea-Mare sunt eliminați din facultatea de drept (!) pentru că au curajul civic să declare că vor să rămînă Români! Că condamnă tendințe medievale de desnaționalizare! Că nu vor să se declare gata a-și vinde conștiința lor națională și credința pe care trebuie s'o aibă pentru poporul din care fac parte.

Osînda dela Oradea-Mare e o monstruoasă nedreptate ce trebuie să revolte pe orice om, ce are în sufletul său sentimentul dreptății și în mintea sa cultura veacului în care trăim.

E imposibil să faceți în fața acestei lașe agresiuni îndreptate de usurpatorii maghiari în potrivea *conștiințelor* voștri, în potrivea *colegilor* voștri.

Intruniți-vă și deșteptați amorțita noastră opinie publică; duceți cuvântul de chin al celor desarmați și prigonți în sufletul mulțimei românești, faceți ca întreaga țară să-și unească vocea indignării ei într'un sfânt protest în contra operei de calău pe care o săvârșește brutalitatea și insolența ungurească.

Ungurii cutează azi totul, pentru-că ne cred neputincioși.

Dovediți-le contrarul, dovediți-l *prin fapte* chemînd la luptă națională întreaga suflare românească.

Aveți puțința, aveți și datoria de a organiza o mișcare de protestare, a țării întregi. Înainte, căci, isbînda e sigură!

LIGA ȘI ARDELENI DIN ȚARA

Dintre frații noștri transilvăneni stabiliți în România, numai un mic și aproape infinitesimal număr face parte din Liga Culturală. Sunt Români ardeleni la Ligă, chiar mulți *în proporțiunea numărului total al membrilor*, dar foarte puțini *în comparațiune cu miile și zecimile de mii de Ardeleni cari trăesc în țară și cari ar putea și ar trebui să facă parte din această societate*, a cărei menire este a veni în prima linie, în ajutorul Românilor de peste hotarele apusene ale țării.

Am primit în mai multe rînduri scrisori și articole cari se ocupau cu această chestiune și cari le spuneau Ardelenilor noștri, cari ocolesc Liga, vorbe foarte amare. Nu le-am publicat însă, pentru-că tot mai avem nădejdea, că, cu concursul amicilor devotați ai Ligii, vom reuși *a-i convinge* pe acești Ardeleni de la noi, că au o datorie morală de a intra sau de a

reintra în Ligă. Ei au această datorie și nu o pot nesocoti fără a se expune de bună voie osîndei celorlalți Români.

Nu prin vorbe fără rost, aruncate fără nici o noimă, nu prin tergiversări și critică de cafenele își va putea scuza vr'unul din frații noștri ardeleni din țară lipsa din sînul Ligii. E o apucătură nedemnă și absolut condamabilă, cînd vedem că Ardelenii se feresc de Ligă sub pretextele cele mai ridicole.

Nu există, nu poate exista nici un pretext care ar putea scuza o asemenea indiferență din partea acelor cari mai mult de cît ori-cine sunt moralmente *obligați* a fi și a persista, *sub ori-ce fel de împrejurări*, în legăturile Ligii.

Dacă cineva e nemulțumit, dacă cineva găsește că Liga ar fi trebuit să facă cutare lucru și nu acela pe care l'a făcut, dacă cineva nu ar fi putînd avea simpatie pentru vr'un membru din Ligă, etc., acestea nu sunt cuvinte ca să se țină la distanță de aceasta asociațiune.

Cel ce are vr'un motiv oare-care de nemulțumire, acela dacă-i, om serios și de bună credință, trebuie să știe, că poate încerca a-și valida ideia, poate încerca a pătrunde, pe calea largă a statutelor, cu propunerile pe cari le va fi avînd. Chestia e totdeauna de majoritate și minoritate, cu alte cuvinte de mijloace parlamentare. Iar dacă tu nu izbutești să convingi pe cei mulți, atunci de ce te revolți, de ce faci pe supăratul, de ce «nu mai vrei» să știi de Ligă? Cum adică, Liga trebuie să țină seamă de toate dorințele individuale ale membrilor ei, și nu de *voința lor generală*? Unde și cînd a putut să

existe o societate cu asemenea principii anarchice?

Să cauți, frate Ardelene, să fii și să rămâi, *ori-ce s'ar întâmpla*, membru în Liga de apărare a naționalității noastre comune.

Să nu umbli să tai firul de păr în patru și să nu cauți nod în papură, ci să contribuești a constitui cu ceilalți membri *un zid de fortăreață a acestei Ligi*. Să te interesezi de ea cu toată puterea sufletului tău, căci ea constituie în România *unica posibilitate practică* de a veni în ajutorul Românilor asupriți.

De la partidele militante nu putem să așteptăm să intervină în chestiunea națională, pentru-că puterile lor, sfera lor de acțiune este mărginită. Numai masele mari ale cetățenilor independenți pot interveni cu succes, dar *numai dacă sunt organizate*. Nu este însă posibilă o altă organizațiune de cît Liga, ori-cît ar căuta s'o discrediteze cei cari sau n'o înțeleg sau n'au inimi românești.

De acest adevăr mai ales Ardeleii din țară trebuie să fie convinși.

Le adresăm lor și tuturor cari stau cu ei în legătură, apelul frățesc de a se înrola și de a-i înrola sub drapelul Ligii.

Toți Ligiștii ar trebui să stăruiască a înscrie pe prietenii și cunoscuții lor la Ligă; toți să-și facă o misiune de a atrage în deosebi atențiunea Transilvănenilor din România asupra *datoriei lor de onoare* ce au de a fi membri acestei asociațiuni.

Atît deocamdată.

Delaolt.

FAPTA UNUI OM DE INIMA

D-l C. Tălășescu, unul dintre cei mai neînfrinți Ligiști, după a cărui directă inițiativă și intervențiune s'a înființat anul trecut «*Banca Poporului*», o instituție azi prosperă și care ne indrituește a avea frumoase nădejdi pentru viitor, a dăruit *Ligii Culturale* suma de Lei 200.

D-l C. Tălășescu a adresat cu ocașiunea aceasta Președintelui Ligii următoarea scrisoare:

București, 22 Ianuarie 1899.

Domnule Președinte,

Consiliul de administrație a Băncii Poporului în ședința sa din 8 Ianuarie 1899, mi-a votat suma de 200 (două sute) Lei ca recompensă pentru munca depusă de mine în mod gratuit la înființarea acelei Bănci.

Vă este cunoscut, Domnule Președinte, că avînd primul ideia și luînd cel dintîi inițiativa înființării acestei instituțiuni, mi am avut alt scop, decît a pune slabele mele puteri în serviciul neamului, creînd o nouă sursă care să sprijinească scumpa noastră «Ligă», căreia îi revin 15% din beneficiul net al Băncii (conform art. 74 din Statute.)

Astfel fiind, nici cei 200 Lei nu-mi revin mie, ci «Ligii», căreia îi cedez cu dragă inimă, rămîind eu cu profunda satisfacțiune că Instituțiunea pe care cu ajutorul d-voastre și a celorlalți buni Români am creat-o, în primul ei an de existență a dat dovezi de vitalitate și speranța, că mama ei, «Liga», poate conta pe sprijinul ce ca bun copil dator va fi să-l dea.

Primițl, vă rog, Domnule Președinte asigurarea deosebitei mele stime.

C. Tălășescu.

Fapta d-lui C. Tălășescu vorbește de la sine; ea ne arată sentimentele cu adevărat românești cari au inspirat pe inițiatorul și primul întemeietor al *Băncii Poporului*.

Ce puternică ar deveni Liga Culturală, ce fortăreață de apărare a naționalității noastre primejduite ar putea deveni aceasta societate,

dacă în diferitele Bănci și instituțiuni finanțiere din patrie s'ar găsi mai mulți asemenea Români cu durere pentru neamul românesc!

Să sperăm, că exemplul acesta va găsi imitatori și că va deștepta între ei o nobilă emulațiune în acest sens.

SPERANȚE SANGVINE

incontestabil, că sbuciumările prin care trecе parlamentarismul ungu-resc par a pregăti o nouă eră în politica internă a Ungariei, o eră în care s'ar putea ca și naționalitățile nemaghiare să aibă posibilitatea de a respira mai ușor. Intregul sistem de guvernămînt din Țara Ungurească e putred, și corupțiunea adîncă ce-l străbate are să-l desrădăcineze și să-l restorne la pămînt. Negreșit, că această corupțiune nu e de ieri de alaltăieri, ci de zeci de ani, și de mult se aștepta, ca ea să fie înlăturată prin prăbușirea sistemului. Se pare, că ora «oportună» pentru prăbușire s'a apropiat. Să punem deci cazul cel mai optimist: că Impăratul Francisc Josif, convins, în fine, că nu mai trebuie și nu mai poate menține pe Maghiari în exclusivă și excepționala situațiune politică ce li s'a creiat, ar chiea în fruntea țării un guvern ferm hotărît a face și naționalităților celorlalte din Ungaria o dreaptă parte în conducerea țării.

În un asemenea cas ar urma, ca naționalitățile să hotărască a intra în alegeri și a trimite deputați la Camera din Budapesta.

Să admitem, că s'ar face și aceasta.

Neapărat, că o astfel de schimbare a situațiunii ar produce pentru moment oarecare discordare și satisfacțiune în rîndurile popoarelor azi înlănțuite, dar ea ar fi de parte de a însemna o soluțiune a acestei stări atît de grave pentru monarchia ve-

cină și populațiunile sale. În Austria, naționalitățile sunt de zeci de ani în parlament, cu toate acestea, ele sunt și azi tot așa de nemulțumite cum erau, cînd nu se găseau în corpurile legiuitoare. De ce? Pentru că revendicațiunea *esențială* în luptele naționale din imperiul habsburgic a fost și este recunoașterea principiului autonomist, în accepțiunea largă a cuvîntului, între hotărîrile categorice ale pactului fundamental. Iar după cum stau astăzi lucrurile, nimeni dintre factorii cari au putința practică de a reforma constituțiunea în acest sens, nu pare dispus a admite o asemenea reformă. Prin urmare, tot presupunînd cazul cel mai favorabil, schimbările eventuale ar privi numai garanția, ca naționalitățile să poată fi reprezentate în parlament.

Da-li-se-va oare măcar o asemenea *garanție reală*?

Ne vina greu a crede. N'am văzut în cei din urmă treizeci de ani acte de *energie* pozitivă din partea cercurilor hotărîtoare, ca să putem crede, că ele acum se vor produce.

În ori-ce cas, ni se par puțin întemeiate speranțele sangvine ce se ivesc în unele cercuri românești de peste munți și de aici.

Asemenea speranțe ar fi de înțeles, dacă Românii de peste hotare, în loc de a lăsa vremea să treacă, s'ar pune serios pe lucru: încercînd a-și întări rîndurile ca să înfățișeze un popor unit în vederile și postulatele sale politice. Cu mijlocul acesta ar putea să însemneze o voință generală ce ar echivala cu o determinantă forță, iar nu o cantitate neglijabilă pentru care s'ar fi făcînd «ceva.»

E nu numai o chestiune de demnitate la mijloc, ci și de prudență politică.

Mireca.

D'ALE NOASTRE ⁽¹⁾

Naționaliști de ocazie

Ne plîngem mereu, că politicianismul a «mîncat» Liga, că suntem o țară așa și așa, că un guvern patriot ar trebui să facă cutare și cutare lucru în chestiunea națională, iar sfîrșitul acestor tîngueli și declamațiuni este de regulă, că..... dăm afară pe incasatorul Ligii, cînd ne vine cu chitanțele pentru cotisațiile la care, *prin semnătură de bărbați*, ne obligasem!...

Sunt mulți «patrioți» de aceasta categorie între noi, oameni cari fac gălăgie, tună și fulgeră în contra guvernelor că nu fac de cît rău chestiunii naționale, iar cînd îiiei de scurt, te pomenești că la Ligă nu sunt înscriși, dar de înjurat o înjură și pe ea.

De ce o înjură?

Pentru-că asemenea oameni nu se disting de cît prin gură, prin înlesnirea cu care pot făuri lanțuri nesfîrșite de vorbe goale, și se supără foc cînd *faptele*, pe cari ei însuși le comit, dovedesc lipsa lor de seriozitate, nimicnicia lor. Și, o Doamne, mare mîi este leghionul acestor «revoltați» de ocazie și de interes personal, a acestor «entuziaști» fără simțire patriotică, a acestor «critici» fără simț de adevăr și de dreptate.

Firește, că cei mai mulți din aceștia sunt oamei lipsiți de o serioasă cultură, lipsiți de o conștiință națională luminată, cei mai mulți sunt, după zisa unui scriitor, «*filo-români*», cari nu-și descoperă fibrele românești ale inimei lor, decît cînd este vorba de satisfacerea vr'unei ambițiuni personale sau a vr'unui alt interes, străin de cel general.

Asemene «filo-români» se găsește în toate partidele. Ei propagă svonuri copilărești despre mișcarea națională, ei învinuesc mereu Liga, *ei*, care își bat adesea joc de cele mai sfinte sentimente naționale.

(1) Sub acest titlu general vom discuta din cînd în cînd chestiuni ce privesc neajunsurile societății noastre.

În ori-ce cas, nu sunt oameni serioși aceia, cari mereu vorbesc cu aprindere de chestia națională, se bat în piept, «doresc» înălțarea ei, dar nesocotesc Liga și îi aduc mereu învinuiri resuflate și azi lipsite de ori-ce temeii.

Să ne învățăm odată a ne cumpăni vorbele și a nu lovi în instituții, a căror utilitate e patentă, ca în persoane particulare, ca în rîndași de curte, mai ales dacă, nefiind măcar membri în asemenea instituțiuni, nu avem nici un *drept* de a le critica.

Stan.

PENTRU „MILIONUL LIGII“

Aflăm cu vie mulțumire, că comitetul secțiunii Ligii din Predeal, secundat de membrii de acolo, prepară pe ziua de mîine, 31 Ianuarie mari serbări la Azuga.

Scopul acestor serbări este, ca beneficiul lor să fie vărsat la fondul „Milionul Ligii“, fond pentru care comitetul central din București a lansat de mult liste de subscripții și invitațiuni către Secții, ca prin toate mijloacele ce le stau în putință să contribuie la înjghebarca acestui fond.

Felicităm pe Comitetul și membrii Secțiunii Predeal pentru rîvna patriotică pe care o pun, ca să contribuie la constituirea acestui fond și sperăm, că și celelalte Secțiuni surori nu vor întîrzia a-și depune toate silințele și toată energia lor în acelaș scop.

Rugăm pe comitețele din provincie să binevoiască a ne ține în curent cu pregătirile lor. Iată apelul Secției Predeal:

Stimate și Iubite Doamnă Coleg,

Me amicii românismului nu mai condesc, cu asupririle contra fraților, rînduiți de soartă a se naște și viețui în țările subjugate. E destul, — în acele părți, — ca cine-va să se afirme că e român, și-i place a simți și lucra românește pentru ca apoi sbirii tiraniei să se arunce

asupra lui și asupra familiei lui, în prezent și viitor, cu toată urgia, în toate chipurile cele mai cumplite, ce au putut fi inventate pînă acum, de sugrumătorii libertăților.

Suferințele fraților noștri însă ne ating aproape în mod direct și pe noi, cești din România liberă și independentă. Vrajmașii românismului; dacă — lucru imposibil, — ar reuși să înăbușe și să întunece, simțirea românească în provinciile cari înconjur țara noastră, de bună seamă, ca inamic al neamului, inamicul comun va fi în ograda, în curtea, la ușa noastră; și odată ce strejarul, sentinela cuprinsului nostru, va fi amortită, ușor 'i va veni străinului barbar, a găsi ocasiunea, să intre și în casa noastră.

Dar nu! nu! nu va putea triumfa nedreptatea pînă în sfîrșit! Nu! Nu trebuie nici să gîndim acest lucru!! Românul în sir de veacuri cu toate greutățile ce-a avut de suportat, a dat dovezi în de-ajuns, că a născut român, tot român, știe a muri!!

E datoria noastră însă să ne ținem atențiunea încordată asupra pericolului secular, ce ne amenință. Să alimentăm tot mai mult sentimentul conservării neamului, acolo unde rivnitorii peirii noastre vor să-l copleșească să-l înăbușe.

Liga culturală română, a luat asupra-și această grea, mare și nobilă însărcinare. A făcut și face ce poate, dar cu regret trebuie să mărturisim sincer, că suntem puțini, foarte puțini cari am răspuns apelului.

S'a propus în congresul anului trecut, de un român cu dor de neamul lui, — d-nul Oroveanu, — înființarea unui fond inalienabil, de *un milion*, al cărui venit să se întrebuinteze în chestia națională. S'ar fi crezut că în mai puțin de o lună de zile, să se grăbească o mie de Români, dintre cei mai cu dare de mână, să acopere subscripția, depunînd cîte o mie de

lei. Dar?! ce decepție!... Puțini, foarte puțini sunt acei cari dovedesc nu numai cu vorba, dar și cu fapta că simt românește!

Tot nouă, Iubite și stimată d-le Coleg, tot nouă ne e rezervată aducerea la îndeplinire și a acestei nobile inițiative.

Toate secțiunile din țară, să ne punem în legătură, să dăm mină cu mină, să punem cu toții umărul, și prin petreceri bine organizate, prin conferințe, reprezentațiuni, loterii, liste de subscripții, etc. etc., să realisăm, să împlinim «*milionul Ligei*». Dar ca reușita să fie deplină, trebuie încurajare, trebuie stimulente, și aceste stimulente, aceste încurajări, trebuie să ni le dăm noi, secțiunile, reciproc una alteia. Toate secțiunile surori din țară, ar fi dorit să trimitem după puțină delegați, cari să ia parte la petrecerea sau producțiunea dată de o secțiune.

Să luăm ca exemplu secțiunea Predeal Cînd se va ști, că aici, în creșterea munților, dar una din cele mai frumoase și vrednice de vizitat părțiale țării, cînd se va ști că vin, să ne închipuim, delegați din: Dorohoi, Severin, Iași, Galați, Constanța, Tîrgu-Jiului, Neamțu, Giurgiu, Brăila, etc. etc., adică din puncte depărtate ale țării, curiositatea, dorința de a vedea pe acești stimați oaspeți, veniți de departe, pentru o cauză mare și sfîntă, va îndemna pe cei din localitate și împrejurimi, să alerge toți cu toții, dela tînar pînă la bătrîn, să-și dea obolul lor, numai și numai spre a fi în societatea unor astfel de oaspeți.

Secțiunea aranjatoare va beneficia, va strînge o sumă respectabilă pentru scopul amintit, rămîind ca să se achite către secțiunile cari i-au dat concursul, tot pe aceiași cale.

Cu modul acesta ce pune în joc o secțiune, care trimite delegați?! Puțin, foarte puțin, față cu scopul urmărit și cu venitul ce 'și pregătesc într'un viitor apropiat.

Ce câștigă, în schimb, secțiunea care aranjază serbarea? Câștigă mult. Petrece-re aranjată în asemenea condițiuni, în cel mai nefast timp, îi asigură un venit net de cel puțin 2.000 lei și în casuri fericite și în localități mai mari, în orașe mari pînă și peste 10.000 lei. *Un alt câștig:* Văzîndu-se în fie-care localitate importanța Ligii, și cei mai intrasigenți, se vor grăbi a se înscrie ca membri în Ligă, deprinzîndu-se a iubi și a stima această înaltă instituțiune.

Osebit de aceasta se cimentează mai bine legătura dintre secțiuni, plus că acest fel de adunări, vor fi o protestare energetică, contra persoanelor din localitatea aranjatoare, cari stau indiferente cu o mișcare atît de nobilă — ca Liga română.

În acest scop și pentru aceste considerante, secțiunea Predeal a hotărît darea unui bal cu tombolă, în ziua de 30 ale curentei st. v. *sub patronagiul energicului și mult încercatului dascăl în ale Românismului, ilustrului Român V. A. Urechidă*, în urma cărei hotăriri, comitetul în numele secțiunii vă roagă Iubite și stimate, Domn Coleg, a convoca de urgență Comitetul secțiunii d-voastră și a face tot posibilul ca să fie reprezentată la această petrecere, asigurînd pe d-nii delegați, că nu vor regreta venirea d-lor aici, ci le va rămâne ca o suveniră plăcută în toată viața, căci preparațiunile ce facem sunt vrednice de toată atențiunea, vă mai rugăm însă a ne comunica numărul și numele delegaților ce veți trimite, cel mult pînă în ziua de 28 curent, spre a putea aranja astfel locurile, ca ori-ce oaspe venit, să fie complectamente mulțumit și în așa mod, în cît singur să se felicite că a avut rara ocaziune de a participa la serbarea noastră.

Muntenii, în adevăratul înțeles al cuvîntului, bărbații, damele și domnișoarele noastre, lucrează cu tot dinadinsul, aici spre a procura veniților, de ori-unde, cît mai

multe surprinderi. Cu cît ne vor veni mai din vreme înștiințări că participă mai mulți delegați, cu atît ne vom da mai multe și-linți spre a fi la înălțimea așteptărilor domniilor lor.

Incredințați că veți grăbi răspunsul d-voastre, care ne place a crede că va fi favorabil, vă rugăm iubite și stimate d-le coleg, a primi asigurarea sincerilor noastre salutări frățești.

Comitetul.

FORȚA ȘI LIBERTATEA

(Urmare).

Libertatea este punctul de vedere al politicei, putința de a face ceea ce ne place, chiar și aceia cari tăgăduiesc că omul ar fi o ființă liberă declară, cînd ei înșiși sunt împiedecați de a procede cum ar voi, că nu sunt lăsați liberi.

Astfel libertatea, întocmai ca forța, este o facultate inerentă a firei omenești, o trebuință a constituțiunii ei electorale și morale. A zice că omul posedă dreptul libertății este ca și cînd s'ar zice că el are dreptul de a fi din mușchi și oase sau că triunghiul are dreptul de avea trei laturi.

Libertatea fiind, întocmai ca forța, o facultate a omului, acesta nu a căutat nici odată un drept în acțiunea acestei libertăți. Un caprițiu sau o fantazie nu constituiesc drepturi, precum nu constituie nici glonteale unui revolver. Sub această formă, libertatea; ca și forța, este negațiunea oricărui drept.

În fine, precum omul recurge la forță spre a birui piedicele ce-i stau în cale, el se folosește de libertate căutînd a făptui ceea ce și cum îi place; și pentru aceleași rațiuni, pentru cari oamenii și-au regulat usul forțelor lor în raporturile lor reciproce,

ei au regulat și tendința lor firească de a face ceea ce le place și ei au făcut din ea nu un drept, ci, ca și din usul forțelor, drepturi și obligațiuni reciproce. Ei au creat nu libertatea, căci nu puteau să o creieze, ci libertățile.

Noi putem vota pentru cine ne place, putem scrie ceea ce voim, putem să ne întrunim în orice scop: cu condițiunea ca să votăm în un loc anumit, observând anumite formalități, ca să nu scriem spre a excita pe concetățenii noștri la moralitate sau revoltă, ca să ne complotăm contra siguranței nimănui.

Libertățile, ori cât de mari ar fi ele, sunt astfel supuse la restricțiuni nenumărate; ele nu represintă drepturi de cât dacă sunt însoțite de obligațiuni corespunzătoare.

De aci vine expresiunea la aparență atât de dreaptă: libertatea consistă, nu în deslănțuirea patimilor și ambițiunilor fiecăruia, căci aceasta ar fi curată anarhie, ci în *respectul legilor*. Dreptul absolut al libertății dispăre; nu mai există deci de cât libertăți relative a căror întrebuițare este permisă și fixată prin legi.

Dar dacă drepturile și obligațiunile libertății noastre sunt astfel fixate prin legi, acestea nu pot împiedica, ca fiecare să se bucure de libertatea sa proprie, care nu este un drept, ci facultatea de a gândi și de a făptui cum îi covnine. Unii găsesecă aceste libertăți sunt neîndestulătoare, alții că ele constitue o primejdie publică. Astfel libertatea, pe care o definim respectul legilor conduce nu la negațiunea dreptului, ci la negațiunea libertății, pentru că ea este supusă dreptului.

Ori cari ar fi motivele și argumentele noastre, din dată ce noi facem din libertate un drept, noi autorizăm excesele, iar dacă nu facem un drept din ea, ea conduce totuși la excese pentru că ea este libertatea.

Libertățile sunt ca fântinile luminoase: noi le admirăm nuanțele strălucitoare fără a observa, că acestea numai în lipsa luminei zilii sunt vizibile.

* * *

Libertatea nu poate fi stăpinită de cât de ea însăși.

S'a zis că omul ar fi bestia cea mai rea din lume. Intr'adevăr, pisica se joacă mai întâi cu șoarecele înainte de a-l omori; sălbaticul spintecă de viu pe contrarul învins înainte de a-l frige.

Omul este în acelaș timp libertate și forță, iar dacă aceste două noțiuni sunt contrare, ele sunt și solidare.

Omul din naștere nu cunoaște nici libertatea nici forța de care se va folosi în viață; ci se inițiază însă la obiceiurile, datinele, instituțiile societății în care învață a se servi de una de alta. Ast-fel omul ajunge a face din instinctele sale cele mai primitive sau *virtuți* sau *viții*. Și fie pe scara cea mai joasă sau pe scara cea mai înaltă a civilizațiunii sale, el se va servi de libertate și de forță în sensul binelui sau al răului. *Excesele libertății* îl vor duce la excesele forței și excesele forței la ale libertății. Roma ajunsă să stăpânească lumea întreagă, nu mai cunoștea alte izvoare de emoțiune de cât torturile învinșilor și sclavilor săi. Un alt popor, în apogeul civilizațiunii sale, proclama din contra, libertatea, egalitatea și frăția universală.

A proclama dreptul inalienabil al libertății fără ca oamenii să fie obicinuiți cu obligațiunile de la cari atîrnă acest drept, însemnează a porunci ologului să umble; a decreta egalitatea imprescriptibilă, fără ca bunul simț egalul celuiilalt va să zică a ordona munților să se prefacă în șesuri; a impune frăția universală cu toate că oamenii sunt muniți de bănueli și temeri mutuale, însemnează a voi ca riurile să curgă spre izvoarele lor. Așa se face, că

excesele principiilor proclamate de revoluția franceză conduseră în chip fatal la excesele forței.

E o navitate a moralistilor și o iluziune a oamenilor politici a-și închipui, că libertatea și forța ar putea să creeze ceva din nimic.

Cele mai frumoase teorii despre datorie, drept, libertate nu sunt de cit visuri, cit timp oamenii nu posedă de loc dezvoltarea intelectuală și morală, indispensabilă pentru ei dacă vor să beneficieze de aceste principii. Libertățile cari nu sunt gravate în datinele și obiceiurile popoarelor nu constituiesc drepturi.

Adesea se zice că experiența îi învață pe oameni să se serve tot mai rațional de forță și libertate. Goniți timp de doi ani, din cetățile lor, Atenienii reveniră în ele și inaugurară cea mai strălucitoare epocă a istoriei lor. După ce deveniră popor suveran, stăpîni ai Greciei, ei comiseră greșeli peste greșeli și înaintară spre o repede decadentă; care va să zică goniți de către Perși, ei au știut să împreune libertatea lor de acțiune și deveniră biruitori prin unirea forțelor lor; din potrivă, îndată ce deveniră popor suveran, fiecare dintre ei abuză de libertățile sale și aceștia dispărură, una câte și una. Libertatea și forța, ori cit de contrare ar părea, sunt solidare.

(Va urma).

Scrisoarea d. Sava Șomănescu

D. Sava Șomănescu publică în *Timpul* o scrisoare prin care mulțumește tuturor celor ce i-au exprimat bucuria lor pentru generoasa d-sale hotărîre luată în privința tînărului Bolcaș.

Scrisoarea cuprinde multe idei frumoase ce merită a fi cunoscute în cercuri cit de largi.

Iată părțile principale ale acestei scrisori:

Ceea-ce am făcut, este o simplă datorie de Român, căci nu poate fi Român, care să nu-și iubească țara și neamul și să nu fie gata a-și sacrifica averea și viața pentru apărarea lor.

Ceea-ce mă bucură însă, este ecoul ce faptul meu a găsit în inimile Românilor și în special în tinerețea universitară.

Am fost atins da pedeapsa nedreaptă ce s'a dat tînărului Bolcaș, pedeapsă care nu este basată pe un text de lege, ci pe ordonanță ministerială, pedeapsă care nu lovește numai un fapt determinat și îndeplinit, care anulează titluri neesistente și suprimă mijloacele de viață pentru viitor, pedeapsă nedreaptă, care tinde a suprima în tinerețe ori ce manifestare a vieții intelectuale și morale și a năbuși simțirile cele mai nobile ale omului. Aceasta este nu o pedeapsă, ci un întreit asasinat material, moral și intelectual.

Autorul arată mai departe, înșirînd casuri cum a trebuit să-l amărăscă și să-l revolte, văzînd cele ce s'au petrecut și se petrec în Ungaria, unde Românii sunt mereu terorizați, maltratați, prigonți, trași în judecată și pedepsiți pentru că-și manifestă sentimentele lor naționale și-și apără neamul; unde se unelțește în contra naționalităților, unde plingerile Românilor, ca și ale Slavilor și Sașilor sunt respinse și temnițele gem de condamnării români, slavi, germani, cari n'au altă vină decît aceea, de a nu fi fost născuți Unguri. Apoi continuă astfel:

Mă întreb acum: o țară în care legile nu se respectă, fiind administrată prin ordonanțe ministeriale; o țară în care dreptate nu există, țară în care libertate nu există, o țară în care se împiedică ori-ce aspirațiune și se falsifică ori ce manifestare a vieții publice, nu constituie oare un pericol pentru pace și nu este aceasta un element de desordine în mijlocul Europei civilizate?

Și dacă acum trecem la altă ordine de idei, mă întreb: Rămas-a vre-o instituție neatinsă de mina sacrilegă a desnaționalizării popoarelor conlocuitoare cu elementul unguresc? Rămas-a în picioare vre-unul din principiile cele mai cîștigate de omenire cu torente de sînge? Libertate individuală, libertate de conștiință, libertate de întrunire, libertate de presă, nimic din marile principii ce fac puterea și admirațiunea puterilor civilizate, nu este respectat în Ungaria.

În aprinderea creerului șovinist, ei calcă drepturile istorice ale popoarelor conlocuitoare și ținându-le în condițiuni excepționale și sub legi speciale, au pretențiunea de a-și asimila popoarele pe care le prigonesc. Ei uită că n'au nimic din elementele trebuincioase pentru asimilare. Ei uită că pentru a asimila trebuie să fie superiori în cultură, să aibă moravuri blinde și să fie toleranți și cuviincioși, calități pe care nu le-au în aceeași măsură cu popoarele conlocuitoare de rasă latină, germană și slavă.

Ceea-ce Wlassics face cu tânărul Bolcaș, guvernul unguresc face cu 12.000.000, pe care o nenorocită întâmplare i-a pus sub oblăduirea lui; iar faptul guvernului unguresc îl califică cu același termen, ca și pentru ministrul de culte.

Această nenorocită stare de lucruri a adus depotismul, confuzia și anarhia în țara vecină. Ceea-ce se petrece acolo, este dovada adevărului ziselor mele, că nimeni nu poate călca nepe-depsit principiile eterne ale echității, dreptății și libertății.

Acum mă întreb: Ce este de făcut, scumpă și dragă tinerime?

Un singur lucru: *Să facem lumină, să lucrăm.*

Călcare de lege, despotismul și arbitrariul nu pot trăi în lumină.

Să facem cunoscute lumii civilizate toate faptele fără de lege, de despotism și arbitrariu și să protestăm cu tenacitate la șefii supremi ai statelor noastre pentru cea mai mică nedreptate.

Să facem apel la bătrînul suveran al Austro-Ungariei și să-l rugăm cu respect, ca la finitul zilelor sale să nu piardă din vedere devisa vechei case de Habsburg, ce stă scrisă cu litere de aur pe palatul său: *Iustitia fundamentum regnorum.*

Să facem apel la toate statele, cari au ca și noi conaționali în Austro-Ungaria să pue bunele lor oficii pe lângă guvernul Austro-Ungariei, spre a remedia o asemenea stare de lucruri, dînd naționalităților drepturile ce li-se cuvine pentru o întreagă și egală îndreptățire.

Să facem apel la toți oamenii de bine, la toate inimile culte, și generoase, să susție cauza a 12.000.000 de locuitori maltratați și brutalizați în mijlocul Europei civilizate și la finele secolului al 19-lea.

Dreyfus, condamnat de trădător, găsește atîți apărători, 12.000.000 de ființe nevinovate, să nu găsească inimi, care să protesteze?

Împăratul Rușilor ridică stînda: dul împăciuirii popoarelor, propunînd desarmarea pentru a

pregăti o viața mai bună omenirii apăsate. Puterile Europei civilizate se unesc pentru a scăpa creștini de sub jugul nedrept și apăsător al Turcilor. Sta-vor ele impasibile, cînd se va duce vestea de tot ce se petrece în Ungaria?

Iată pentru-ce v'am recomandat stăruință și lumina.

Am primit scrisori de mulțumire și încurajare și dela mai mulți bărbați italieni și germani, din coloniile de aici.

Vă mulțumesc vouă, studenți din România și străinătate, pentru felicitările ce-mi adresați, precum și domnilor, cari au bine-voit a mă onora cu scrisori și cărți de vizită.

S. Șomănescu.

„REVOLTE ȚĂRĂNEȘTI ÎN ROMÂNIA“

„Cășa strigă ziarele maghiare azi și după ele și ziarele germane. E foc și pîrjol în România! Toată țărănimea s'a resculat în contra proprietarilor; măceluri îngrozitoare, arestări cu ridicata ș. c. l.

Cam așa înfățișează aceste foi neorînduile țărănești ce s'au produs în zilele din urmă în cîteva din județele noastre.

Nimeni nu poate contesta gravitatea chestiunii țărănești de la noi și toți dorim ca ea să primească, cît se poate mai curînd, o înțeleaptă soluțiune. Ce privește însă rescoalele din urmă, ele sunt de tapt curate glume în asemănare cu gălăgia infernală pe care o fac gazetele de la Budapesta și Viena.

Înțelegem, că presa noastră să dea cea mai încordată atențiune acestor mișcări, să știricească totul și să discute totul. Aceasta este *datoria* ei.

Dar ce interes vor fi avînd, mă rog, Ungurii, ca să se ocupe zile de arîndul, pe lungi și interminabile coloane de aceste încercări de revoltă?

I-o fi durînd oare așa de mult inima de soarta țărănilor noștri?

Apoi mi se pare, că ei ar avea destulă ocupație dacă ar vedea de mișcările socialiste ale țăranilor din Ungaria propriu zisă. La noi, s'au apucat cițiva naivi și străini să înduplece pe țărani să-și alcătuiască cluburi. Cu alte cuvinte, s'a făcut un început. În Ungaria însă, cluburile socialiste au produs deja de repețite-ori vărșări de sînge între țărani, cum la noi nu s'au pomenit în acest secol o singură dată măcar.

Care va se zică, Ungurii mai bine s'ar ocupa de chestia lor agrară, decît de a noastră.

Dar natural, că nu veleități umanitare se reflectă în alarma pe care o dau foile maghiare. Ele procedează *la comandă*. Scopul lor este: *a presinta* tînerul nostru. Stat ca un cuiar de resvrătire, ca o țară subminată de o implacabilă ură de clasă, ca o țară slăbită, *pe care nici una din marile puteri nu s'ar putea rezema*.

Planul unguresc e tot cel vechi: a scoate pe Maghiari în relief, a-i presinta ca pe singurul element destoinic în Orient.

Deșartă străduință: acolo unde vizează Maghiarii, se știe deja valoarea Ungurilor și a Românilor.

În ori-ce cas însă, e foarte caracteristic, cu cîtă poftă lungesc Ungurii vorba, cînd află despre revolte în România!

Aceia cari le provoacă, pot vedea, dacă sunt Români, ce bune treburi fac ei dușmanilor noștri, fără a face, cu chipul acesta, nici un bine țărănimei noastre.

POLITICA DE COLONISARE

Doritor d'a vedea Ardealul cît mai în grabă maghiarisat, guvernul din Budapesta, și în deosebi ministrul de agricultură, care se vede a fi setos de «succesele» maghiarișărei colegului său dela Culte, a trimis în Bucovina mai mulți agenți. Chemarea acestor agenți era: să amăgească pe ciangăii din Bucovina, ca să-și lase casă și

masă și să vină în Ardeal, la frații lor. Fie-cărui Ciangău, care s'ar fi așezat în Ardeal i s'ar fi dat 37 jugăre de pămînt, se înțelege pămînt de al statului.

Prețul pămîntului avea să se plătească în mai multe rate, și anume în cei dintîiu 2 ani cite 49 fl., în restimp de zece ani câte 79 fl. și pînă la 40 ani cite 102 fl.

Cu toate aceste avantagii, Ciangăii nu s'au arătat aplicați a veni în Ardeal, căci după cum scrie un fruntași al lor: Lasă-ne pe noi aici, de ce se ducem sărăcie acasă după cum s'a făcut în 1883, «și aici putem să fim buni maghiari».

Ciangăii așa dar nu se mai lăsă amăgiți de înfumurații maghiarisatori. Trăind în pace și bună înțelegere cu Românii din Bucovina, Ciangăii de acolo deși sunt numai o mină de oameni, usează de toate drepturile, de cari populația mai numeroasă a Românilor, în multe părți nici nu e împărtășită.

Ciangăii au învățat minte din pățania celor, cari au fost colonizați în anul trecut în comitatul Caraș Severinului. Au fost înșelați de către niște agenți Ovrei, care și din colonisări își știu face ciștiguri. Săraci ca vai de capul lor, cele 25 — 30 familii din Hadikfalva s'au reîntors acasă în Bucovina și astăzi să le dea Darányi toate bunătățile Ungariei și nu ar mai veni în mijlocul — fraților lor.

În zadar sunt toate încercările de colonizare, astăzi numai Ovreii se mai așează printre naționalități, căci sunt setoși de ciștiguri. Ciangăii, dacă ar face ca Ovreii, ar putea trăi, nedispunînd însă de apucăturile înăscute ale Ovreilor, ei rămîn peritori de foame și pămîntul ce-l capătă dela stat îl dau Românului să-l muncească.

E bine, că Ciangăii au ajuns la recunoașterea neputinței lor d'a trăi în Ungaria. Șoviniștii maghiarisatori oare cînd vor ajunge la această convingere?

DECADENȚA ARDEALULUI ȘI UNGARIEI

Fiarul maghiar «*Budapesti Hirlap*» a publicat în două numere ale sale mai recente două articole, în care arată cum în deceniile din urmă a început să decadă *Ardealul și Ungaria*, atît sub raportul numeric al populației, cît și în ceea ce privește starea economică materială.

În primul articol intitulat «*decadența Ardealului*» foaia ungrească zice, că starea economică a Ardealului nu poate fi de loc invidiată. Se zidesc, ce-i drept, casarme, case, comitatense strălucite și școli, se sporesc slujbașii, însă starea populației se îmbunătățește foarte puțin, ba în asemănare cu cea din Ungaria dă hotărât îndărăt. O abatere strigătoare există între alegătorii cercurilor electorale din Ungaria și Ardeal, care cere grabnică lecuire și care își află explicarea în prea domoala dezvoltarea economică și în sporirea neînsemnată a populației.

În anii 40 Ardealul numără — după Fényes — circa 1 milion 700 mii suflete, iar Ungaria 9½ milioane. La 1890 Ardealul abia presintă mai mult ca 2¼ milioane suflete, și între anii 1870 și 1890 populația lui abia a crescut cu 100 de mii suflete. Pe lângă toată sporirea birocrației și cu toată impopulara orașelor cu elemente din provincie, centrele comerțului și industriei arată numai o creștere neînsemnată. Dela 1850 pînă la 1890, adică în timp de 40 de ani, Brașovul, de pildă, a sporit numai cu 9.000, Sibiu și Tîrgul-Mureșului numai cu cîte 5.000; excepțiune face Clușul al cărui număr s'a duplicat, însă aici între 1880 — 1890 sporirea a slăbit.

Economta cîmpului și industria mică a Ardealului de asemenea simte, și partea decăzută a proprietarilor de mijloc umple posturile de funcționari, ajutîndu-și astfel. Țăranul? El nu emigrează, ci necăjește mai departe, de cum-va nu-i seceră pelagra și alte rele.

Articolul arată apoi asupra numărului mare de institute de credit, cari arată stagnarea Ardealului. În 1897 erau 342 astfel de institute; dintre aceste 236 sunt însoțiri, cu cerc de competență foarte restrîns. Capitalul fundamental al institutelor e de 17 milioane, ciștigul ceva peste 2 milioane. Nu așa însă stă lucrul în partea țării dintre Mureș și Tisza (comitatele Arad, Cianad, Timiș, Torontal și Caraș-Severin). Aici funcționează 285 institute de credit cu un capital de 25 milioane și cu profit de 2½ milioane. Situația ar apare și mai rea, dacă am compara Ardealul cu ținuturile de peste Dunăre și cu cele dintre Tisza și Dunăre...

În al doilea articol intitulat «*Slăbirea națiunii*», foaia ungrească arată, că în adevăr Ungaria dă îndărăt în privința numărului populației. Pentru sprijinirea acestei afirmațiuni «Bud. Hirlap» se provoacă la datele publicate în ofi-

cioasa «*Kg. Szemle*» în care un statistician ungar compară situațiunea Ungariei din punct de vedere al nașterilor, deceselor și a sporii populației cu cea din Austria, și ajunge la rezultatul, că într'adevăr Ungaria dă îndărăt.

Între anii 1881 — 96 căsătoriile în Ungaria s'au redus în mod surprinzător; din potrivă, peste Leitha au sporit. O scădere îngrijitoare se observă în Ungaria la nașteri. Pe cînd în deceniul trecut tot la 1 000 suflete reveniau numai 402 nașteri. În Austria dimpotrivă domnește o direcție contrară celei din Ungaria. Asemenea casurile de moarte nu scad în Ungaria atît de tare, ca în Austria. În toate direcțiunile așa dar în Ungaria stă îndărătul Austriei.

În toate acestea foaia ungrească vede o decadență sub toate raporturile, cari, dacă nu se va îndrepta, «națiunea» se va prăpădi, căci se vor sgudui și nimici bazele, pe care ea și-a edificat visurile la o viitoare mărire.

VIITORUL AUSTRIEI

Acesta este titlul unui articol pe care d. Karel Kramarsch, deputat Ceh la ex-Camera Austriei îl publică în «*Revue de Paris*».

Autorul, după ce arată că crizele prin care se tărăște azi Austria nu sunt a se atribui politicii lui Badeni sau Taaffe, ci dezvoltării istorice face o scurtă reprivire asupra acestei dezvoltări dela Maria Tereza încoace și pînă azi.

Despre Badeni ne spune autorul, că n'a avut măcar de gînd a recunoaște legitimitatea dreptului istoric al Boemiei, ci că era hotărît numai la atît: a le da Cehilor ceea ce le garantează actuala constituțiune.

D. Kramarsch arată apoi, din punctul de vedere al politicii, naționale cehe, care ar trebui să fie ținuta guvernelor austriace. «Trebuie o politică cu vederi largi, care să nu se sperie de răspunderi și care să nu se dea înlături în fața greutăților pe cari le-a îngrămădit rutina birocratică și prejudiciile învechite. *E de absolută trebuință a reveni la vechile tradițiuni istorice*». Sub aceste «*vechi tradițiuni istorice*» autorul înțelege drepturile istorice la independența legislativă și administrativă a țărilor de sub coroana lui Venceslan. D. Kramarsch crede că această recunoaștere a drepturilor istorice ale Boemiei, ar fi în intervalul tuturor națiunilor din monarhia habsburgică.

Ar trebui urmată cu atît mai virtos o asemenea politică pentru că, zice autorul aminteri; toți Germanii din monarhie au să-și dea minile, au să silească partidele lor a fusiona și atunci politica lor are să se îndrepteze în contra Statului Austriac.

Aceasta însă nu s'ar putea face decît după abrogarea centralismului, abrogare ce iarăși nu se va putea realiza decît prin o lovitură de Stat.

SERBAREA ZILEI DE 24 IANUARIE ÎN CRAIOVA

Secțiunea Craiova a Ligii Culturale care cea d'întîi dintre toate secțiunile a proclamat această zi de sărbătoare națională în amintirea Unirii Principatelor Române și a înființării Ligii Culturale, și a serbat-o regulat în fie-care an, a serbat-o și anul acesta cu o grandioasă reprezentațiune dată în Teatrul național din loc.

Trupa dramatică a jucat piesa «Visul României», o alegorie prea frumoasă cu tablouri reprezentînd țările Românești supuse dominațiilor străine și aspirațiunile lor de a se uni cu România Liberă: cum și Cinel-Cinel, frumoasa comedie de poetul Prege. Ambele au fost primite de public cu un entuziasm indescriptibil și în aplause nesfîrșite.

D-l Dr. Antonini, în numele comitetului Ligii, în cîte-va cuvinte bine simțite a arătat însemnătatea zilei de 24 Ianuarie și luptele uriașe purtate de generațiunea trecută pentru unirea celor două țări străbune, și făcînd un călduros apel cătră public, pentru a îmbrățișa Liga Culturală, al cărei scop măreț este Unirea și a celorlalte țări surori și formarea unui puternic Stat Românesc.

A mulțumit în același timp d-lui C. M. Ciocazan, deputat în Cameră, care în calitatea de președinte al societății dramatice, nu numai că a oferit cel d'întîi pînă astăzi, în mod gratuit sala Teatrului, pentru reprezentațiunea Ligii, dar cu obicinuita-i amabilitate, a făcut ca și artiștii societății dramatice să ofere Ligii concursul lor în mod gratuit.

În urma acestora corul vocal de la biserica Madona Dudu, a cîntat imnul Regal

și Deșteaptă-te Române, iar dirigintele acestui cor, a cîntat solo mai multe bucăți naționale.

D-l Nicolici a executat pe vioară și d-l Costa, pe violoncel, mai multe arii naționale.

La sfîrșit, șese perechi în costume naționale, au executat frumoasele danțuri naționale, «Mureșeanca» și «Bătuta».

În tot decursul reprezentațiunii, entuziasmul publicului a fost la culme și reușita strălucită.

Corespondentul.

CUVÎNTARE

rostită de

D-l Daniel C. Klein la 24 Ianuarie 1899 cu ocaziunea serbării organizată de Secțiunea Ligii culturale din Bacău pentru aniversarea „Unirii Principatelor”

Iraților,

Serbătorînd aniversarul zilei de 24 Ianuarie 1859, — cea mai mare sărbătoare a Neamului Românesc pînă azi, fiind că ea însemnează Unirea Țărilor Surori, — mintea și simțirea noastră a tuturor se îndreaptă către acei bărbați cari au știut să pue frîn patimilor lor și cari au săvîrșit mărețul act al «Unirii.»

Învrăjbiți în timp de veacuri și luptîndu-se unii contra altora, — Românii erau priviți la începutul veacului ca un popor istovit de puteri.

Din sînul Națiunii odrăslesc acei lăstari plini de viață și putere cari aveau menirea sfîntă de a mîntui neamul Românesc.

Hrăniți, unii dintre dînșii, la luminile apusului, alții, la razele dătătoare de căldură ale culturii naționale ce răsărea, ei știu pune friu patimelor și ridică steagul redeșteptării naționale.

Fură prigonți, închiși în temnițe și mănăstiri, trimiși peste hotare.

Ei suferă voioși ori-ce chin.

Se duc cu inima cernită, dar plină de un dor nespus: dorul Patriei mume, dorul popoului Român, dor de libertate și unire.

Unii mor printre străini, neavînd măcar nici fericirea ca oasele lor să se odihnească pe pămîntul românesc. Alții, mai fericiți, se irtorc în țară și duc în țară mai departe clădirea începută.

Domnii se scobor de pe tron (1); Mitropoliții bisericii noastre (2) cari au fost totdeauna Români, se pun în fruntea acestor cete de voinici. Cu toții străbat orașele, satele și cătunele cele mai depărtate propoveduind «Unirea».

Și..... o minune se întâmplă! La vederea lor, poporul le spune: *știm ce voiți, voim și noi acelaș lucru.*

Din cîmpie pînă la munte un singur strigăt se aude: «Unire», voim «Unire».

Era vocea poporului Român care spunea lumii civilizate (3) dorul sufletului său.

Acești fruntași ai neamului Românesc duc poporul întiiu la «Unire» pentru a-l duce apoi la glorie.

Opt-spre-zece ani mai tîrziu fiii Țării spală cu sîngele lor praful care acoperea fala numelui de Român și făuresc mîndra Coroană a României.

Omenirea întregă privește cu admirare pe cei care îi credeau în adormire.

Părinți ai Patriei, să urmăm pe acești fruntași ai neamului Românesc.

Iubire și respect să avem pentru Ei, căci Lor datorim puțința de a lucra azi liniștiți pentru fericirea noastră și binele obștesc.

O sfîntă datorie avem însă către Ei.

Să Le jurăm că vom ști păstra moștenirea lăsată de Ei. Să le jurăm că vom duce mai departe clădirea ce au început. Ne au lăsat o căsuță, să jurăm că vom zidi un palat pe fața căruia să fie scris: *Românismul civilisator.*

NOU PROCES

«*Tribuna Poporului*» din Arad va avea în curînd un nou proces de presă. Articolul cu pricină poartă titlul «*Țară fericită*» și critică sistemul de delapidări de bani publici.

Se vede că Ungurii sunt foarte sensibili, cînd se atinge această coardă. O administrație publică, compusă în mare parte dintr'o confrerie de gheștari cari își fac averi din politică, trebuie să fie foarte neplăcut atinsă de asemenea articole.

Natural că și de astă dată, se va da dreptate celor ce beneficiază de o astfel de administrație.

Palliativen-Politik

Wir erhalten von einem in Budapest wohnenden Rumänen folgenden Artikel:

Das österreichische Abgeordnetenhaus ist wieder einmal vertagt worden. Der magyarische Reichstag ist noch beisammen, doch jeden Augenblick kann er auch in Gnaden entlassen werden. Eigentlich hätte er schon längstens vertagt oder aufgelöst werden müssen, denn die Haltung seiner Opposition ist geradezu revolutionär geworden. Diese will ja nichts weniger, als dem Kaiser dictiren, wen er zum Nachfolger Bánffy's ernennen sollte. Man wird also über kurz oder lang auch den magyarischen Reichstag vorzeitig vertagen oder auflösen müssen.

Angesichts der sich aufthürmenden Schwierigkeiten in der Erneuerung des Ausgleiches und in der Lösung der Nationalitätenfragen in den beiden Reichshälften, scheinen diese Vertagungen zumindest zwecklos.

Man giebt sich aber der Illusion hin, mittels homöopathischer Quaksalbereien die allgemeine Krise lösen zu können.

Wenn man ein offenes Auge für unsere specifischen Verhältnisse hätte, so müsste man sich vorerst fragen, ob denn ein so grosses Reich bei einer so kläglichen Palliativ-Politik ohne Einbusse an Macht und Ansehen bestehen kann?

Jedenfalls führt dieser Weg der kleintlichen Concessionen, der krämerhaften Auskunftsmitel nicht zu einer Gesundung unserer Monarchie.

Doch «das ist ja der Fluch des hohen Hauses, dass es immer nur mit halben Maassregeln, auf halbem Wege stehen bleibt.» Man wird also, so gut oder so schlecht es eben gehen wird, den Völkern des Reiches den österreichischen ungarischen Ausgleich neuerdings aufhalsen und

(1) Vodă Gr. Ghica al Moldovei și B. Știrbei.

(2) Mitropolitul Sofronie Miculescu al Moldovei și Nifon al Ungro-Vlahiei.

(3) Congresul de Paris (1856) a hotărît ca o comisiune compusă din reprezentanți ai puterilor semnatare tratatului de Paris să vină în Principate și să consulte dorința Țărilor.

neuerdings wird man die bekannten «Sprachenfragen» zu regeln versuchen. In diesem *circulus vitiosus* dreht sich und wätzt sich ja die ganze Kunst unserer Staatsmänner ab. Seit Jahrzehnten, aber noch immer ohne den mindesten Erfolg. Wie könnte aber auch eine solch' kurzsichtige, ängstliche, entnervte und entnervende Politik positive Resultate aufweisen? So lange die Staatsmänner selbst nicht wissen, *in welche Richtung* sie das Staatsschiff lenken sollten, kann von einem Erfolge ihrer Bemühungen schlechterdings keine Rede sein. Das ewige Fortwursteln mag ja diesen Herren schon recht sein, die Völker aber und das Reich werden auf diese Weise dem Untergange zugeführt.

Jetzt scheint man im Begriffe zu stehen, das kopflose Taaffe'sche System nach Ungarn zu verpflanzen, um auch dort nach dem bekannten österreichischen Recept die Nationalitäten-Gebrechen zu «saniren.» Die österreichischen und magyarischen Zeitungen wissen schon von einem Pactiren der zu bildenden magyarischen Regierungen mit den Nationalitäten zu berichten. Die Nationalitäten Ungarns sollen nämlich in das Budapester Parlament eingeführt werden und auf diese Weise soll das Terrain zu einer «vernünftigen» (!) Lösung aller Schwierigkeiten Ungarns geebnet werden.

Ist diese Kunde richtig, dann ist die geplante Politik falsch. Denn so wenig sie in Österreich zu einer Entwirrung der nationalen Gegensätze führen konnte, vermöchte sie in Ungarn Gutes zu schaffen. Diese Politik hätte nur einen Sinn, wenn man in beiden Reichshälften die Dinge auf den Kopf stellen und so die Absurdität der Lage zum Überfluss noch «beweisen» wollte. . . .

Es ist also eitel Utopie, wenn man sich einbildet, die manigfachen nationalen Fragen durch Temporisiren und partielle Zu-

geständnisse aus der Welt schaffen zu können.

Insolange man sich nicht zu einer einheitlichen Auffassung der Lage empor-schwingen kann, insolange man nicht die wahren Bedingungen einer gedelichen Entwicklung des Reiches und seiner Völker erkennen und danach handeln wird, bleibt jede Hoffnung auf Herstellung normaler Verhältnisse hinfällig.

Die österreichischen Erfahrungen sollten doch unsere Staatsmänner überzeugen, dass gerade die Palliativen-Politik, die ihnen so imponirend staatsmännisch erscheint, Geeignet ist, die nationalen Reibungen und gegensätze eher zu verschärfen, als zu schlichten. Palliative sind eben halbe Maasregeln, die, namentlich in Fagen der Empfindung und des Gewissens wie die nationalen Fagen es nun einmal sind, jede positive Wirkung versagen.

M.

INFORMAȚIUNI

Ziua de 24 Ianuarie a fost serbătorită de Liga Culturală prin o conferință asupra ei, conferință desvoltată la Ateneu de d-l Grigore Tocilescu.

*

Ziua de 24 Ianuarie a fost sărbătorită cu mare pompă și de către cetățenii Gălățeni, fiindu-se mai multe discursuri la Statuia lui Cuza și în parc la statuia lui M. Cogălniceanu de către d-l Teodorescu, P. Enescu și alții, în fața unui numeros public.

Tinărul Enescu a vorbit în numele Societății Macedo-Române din București, al cărei membru este, arătând ce mare avânt a luat țara românească dela 1859 încoace, dela unire, și cât de mult s'atem cunoscuți și respectați azi în Europa, pe când înainte de 59 numai Turcii și Rușii știa de noi, considerându-ne ca ai lor.

Arată cum unirei i-a precedat războiul de la 1877, condus cu multă pricepere de iubitul

nostru Domnitor, pe atunci, Carol I; însă opera nu era completă cu aceasta, căci acel război nu era decît zidurile înălțate pe temelie pusă la 24 Ianuarie 1859, mai trebuia acoperămîntul acelor ziduri, cari s'a pus în ziua de 14 Martie 1881.

Intreabă apoi dacă cu aceasta opera este completă, arătînd că unirea s'a făcut numai între frații Munteni și Moldoveni, pe cînd cei-l'alți frați Transilvăneni și Macedoneni au rămas tot răslețiți de noi, așteptînd momente favorabile să dea mîna cu frați lor din România liberă.

Continuă spunînd că puțină importanță s'a dat de aci acestor frați răslețiți, mai ales Armînilor, totuși s'au găsit cîți-va bărbați frunțași ai țării să-i apere pe acești din urmă frați.

Intre aceștia cel mai de frunte este încercătorul naționalist, d-nul V. A. Urechiă, care timp de 35 ani a lucrat fără preget pentru cultura și dezvoltarea sentimentului național la Armîni.

În 1879 tot din inițiativa d-lui V. A. Urechiă se pun bazele Societății de cultură Macedo-Română, care în 1880 a fost recunoscută ca persoană juridică.

De atunci și pînă în prezent această Societate a adus foloase mari culturii românești din Macedonia, subvenționînd unele școli, tipărirea cărți, dînd ajutoare la studenți și preoți Macedo-Români, cari veniau în țară pentru a studia

Terminînd se adresează tinerimei Române, rugînd-o să ia exemplu pe d-l V. A. Urechiă, în ce privește chestiunea națională, și să se intereseze de aproape și de Macedo-Români cu care sunt frați.

D-l V. A. Urechiă, pentru Macedo Români este luceafărul nostru care, ne luminează calea pe unde trebuie să apucăm.

Deci idealul către care trebuie să tindă fiecare Român este: unirea tuturilor Românilor, și atunci numai vom putea zice că opera națiunii Române începută la 24 Ianuarie 1859 este terminată

Z.

Membrii Ligii din Bacău au organizat în ziua de 24 Ianuarie o prea frumoasă serbarea în amintirea Unirii Principatelor, serbarea la care a participat mii de cetățeni S'a făcut o imponentă procesiune spre primă-

rie, s'a ținut mai multe discursuri, apoi serviciu în biserică, iar după amiază avu loc o serbare în teatrul municipal.

*

Duminecă a fost întrunirea generală a membrilor Ligei culturale din Iași.

S'a citit darea de seamă pe anul expirat și s'a ales comitetul pe anul viitor, precum urmează:

D-nii N. Culianu, Ar. Densușanu, V. M. Burlă, colonel Langa, M. Ene, V. Castano, A. C. Cuza. P. Negulescu, T. Antonescu, V. Săghineccu, A. D. Xenopol, T. Burada, T. Gîrcineanu.

D-na E. Erbiceanu, d-șoara M. Cocea, d-nii studenți V. Brăescu, O Velcu, G. Florescu, I. Văculeanu, Al. Poni, L. Tărăbuță, V. Gribescu, G. Botez și Origen Carp.

*

D-l T. V. Păcățian, cunoscut publicului nostru în urma unei traduceri a *Luptei pentru drept* de Dr R. Jhering, a scos de curînd un mare volum de sub tipar, volum ce poartă titlul «*Scopul în drept*». Această carte este o traducerea a celebrei scrieri a lui Jhering și va fi, de sigur, cetită cu interes de toți cei ce se ocupă cu chestiuni de drept și de cei ce țin să aibă o orientare mai științifică în politică.

Cartea se află de vînzare la principalele librării din capitală și la autor, în Sibiu.

*

A apărut: *Schițe din Italia* de Teodor Bule, Profesor la gimnasiul din Beiuș. Gherla, Tipogr. «Aurora». O voluminoasă descripție de călătorii făcute în Italia pînă la Neapoli, cu numeroase notițe, ce se referă la istoria, cultura și viața socială a Italiei.

*

Dent. Volksb. din Viena aduce știrea, că guvernul de acolo prepară un proiect de constituție federală pentru Austria.

POȘTA REDACȚIEI

D. D. K. B. — Raportul d-v. a sosit prea tîrziu.